

3 AUGUSTUS 2007. — Koninklijk besluit betreffende de preventie en het herstel van milieuschade bij het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen of van producten die er bevatten

ALBERT II, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op de wet van 20 juli 1991 houdende sociale en diverse bepalingen, inzonderheid op artikel 132, gewijzigd bij de wetten van 22 februari 1998 en 25 april 2007, en bij het koninklijk besluit van 22 februari 2001;

Overwegende de Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade;

Gelet op het overleg met de gewestregeringen op 12 februari 2007;

Gelet op het advies van de Inspecteur van Financiën, gegeven op 21 februari 2007;

Gelet op de akkoordbevinding van Onze Minister van Begroting, gegeven op 28 februari 2007;

Gelet op advies 42.574/VR/3 van de Raad van State, gegeven op 17 en 24 april 2007, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;

Op voordracht van Onze Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, en Onze Minister van Leefmilieu en Pensioenen en op het advies van Onze in Raad vergaderde Ministers,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

HOOFDSTUK I. — Doelstelling

Artikel 1. Dit besluit beoogt de omzetting in Belgisch recht van Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade.

HOOFDSTUK II. — Definities

Art. 2. In dit besluit wordt verstaan onder :

1° "genetisch gemodificeerd organisme (GGO)": een organisme (biologische entiteit met het vermogen tot replicatie of tot overdracht van genetisch materiaal), met uitzondering van menselijke wezens, waarvan het genetische materiaal veranderd is op een wijze welke van nature door voortplanting en/of door natuurlijke recombinatie niet mogelijk is;

Volgens deze definitie :

a) vindt in elk geval genetische modificatie plaats indien een van de in bijlage I.A, deel 1, genoemde technieken wordt toegepast;

b) worden de in de bijlage I.A, deel 2, genoemde technieken niet beschouwd als technieken die tot genetische modificatie leiden;

Deze definitie is niet van toepassing op organismen die zijn verkregen door middel van de in bijlage I.B vermelde genetische modificatietechnieken;

2° "doelbewuste introductie" : het op enigerlei wijze opzettelijk in het leefmilieu brengen van een GGO of een combinatie van GGO's zonder dat specifieke inperkingsmaatregelen zijn getroffen om het contact van die organismen met de bevolking en het leefmilieu te beperken;

3° "in de handel brengen" : het al dan niet tegen betaling ter beschikking stellen aan derden.

De volgende handelingen worden niet beschouwd als in de handel brengen :

— het ter beschikking stellen van genetisch gemodificeerde micro-organismen voor activiteiten die vallen onder de regionale besluiten die Richtlijn 90/219/EEG van de Raad van 23 april 1990 inzake het ingeperkte gebruik van genetisch gemodificeerde micro-organismen omzetten, met inbegrip van het verzamelen van culturen;

— het ter beschikking stellen van andere genetisch gemodificeerde organismen dan de bij het eerste streepje bedoelde micro-organismen, uitsluitend ten behoeve van activiteiten die vallen onder de voornoemde regionale besluiten;

— het ter beschikking stellen van GGO's uitsluitend ten behoeve van doelbewuste introductie overeenkomstig de voorschriften van hoofdstuk II van het koninklijk besluit van 21 februari 2005 tot reglementering van de doelbewuste introductie in het leefmilieu evenals van het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen of van producten die er bevatten;

4° "schade" : een meetbare negatieve verandering in de natuurlijke rijkdommen of een meetbare aantasting van een ecosysteemfunctie, die direct of indirect optreedt;

5° "milieuschade" :

a) schade aan beschermde soorten en natuurlijke habitats, met name elke vorm van schade die aanmerkelijke negatieve effecten heeft op het bereiken of handhaven van de gunstige staat van instandhouding van deze soorten of habitats. Of schade aanmerkelijk is, wordt bepaald aan de hand van de referentietoestand, rekening houdend met de criteria van bijlage II.

Schade aan beschermde soorten en natuurlijke habitats omvat niet de vooraf vastgestelde negatieve effecten van handelingen van een exploitant waarvoor de betrokken instanties uitdrukkelijk toestemming hebben gegeven in overeenstemming met omzettingbepalingen in België van artikel 6, leden 3 en 4, of artikel 16 van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (hierna 'habitatRichtlijn' genoemd), dan wel van artikel 9 van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (hierna 'vogelRichtlijn' genoemd), of, in het geval van niet onder het Gemeenschapsrecht vallende habitats en soorten, in overeenstemming met gelijkwaardige bepalingen betreffende natuurbehoud.

b) schade aan wateren, met name elke vorm van schade die een aanmerkelijke negatieve invloed heeft op de ecologische, chemische en/of kwantitatieve toestand en/of het ecologisch potentieel, als omschreven in omzettingbepalingen in België van Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (hierna 'kaderRichtlijn water' genoemd), van de betrokken wateren, met uitzondering van de negatieve effecten waarop artikel 4, lid 7, van de kaderRichtlijn water van toepassing is;

c) bodemschade, met name elke vorm van bodemverontreiniging die een aanmerkelijk risico inhoudt voor negatieve effecten op de menselijke gezondheid, waarbij direct of indirect op, in of onder de bodem, stoffen, preparaten, organismen of micro-organismen aangebracht zijn;

6° "beschermde soorten en natuurlijke habitats" :

a) de soorten genoemd in de omzettingbepalingen in België van artikel 4, lid 2, of van bijlage I van de vogelRichtlijn, of van de bijlagen II en IV van de habitatRichtlijn;

b) de habitats van de soorten genoemd in de omzettingbepalingen in België van artikel 4, lid 2, of van bijlage I van de vogelRichtlijn of van bijlage II van de habitatRichtlijn, de natuurlijke habitats genoemd in de omzettingbepalingen in België van bijlage I van de habitatRichtlijn en de voortplantings- of rustplaatsen genoemd in de omzettingbepalingen in België van bijlage IV van de habitatRichtlijn; en

c) de habitats of soorten die niet in de omzettingbepalingen in België van die bijlagen zijn opgenomen en die op federaal of regionaal niveau aangewezen zijn tot behoud van de biodiversiteit;

7° "wateren" : alle wateren waarop de omzettingbepalingen in België van de kaderRichtlijn water van toepassing zijn;

8° "staat van instandhouding" :

a) met betrekking tot een natuurlijke habitat, de som van de invloeden die op de betrokken natuurlijke habitat en de daar voorkomende typische soorten inwerken en op lange termijn gevolgen kunnen hebben voor de natuurlijke verspreiding, de structuur en de functies van die habitat of het voortbestaan op lange termijn van de betrokken typische soorten, hetzij op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschap van toepassing is, hetzij op het grondgebied van een lidstaat, hetzij in het natuurlijke verspreidingsgebied van die habitat.

De staat van instandhouding van een natuurlijke habitat wordt als "gunstig" beschouwd wanneer :

— het natuurlijke verspreidingsgebied van de habitat en de oppervlakte van die habitat binnen dat gebied stabiel zijn of toenemen, en

— de voor behoud op lange termijn nodige specifieke structuur en functies bestaan en in de afzienbare toekomst vermoedelijk zullen blijven bestaan, en

— de staat van instandhouding van de voor die habitat typische soorten gunstig is als omschreven onder b);

b) met betrekking tot een soort, de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en die op lange termijn gevolgen kunnen hebben voor de verspreiding en abundantie van de populaties daarvan, hetzij op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschap van toepassing is, hetzij op het grondgebied van een lidstaat, hetzij in het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort.

De staat van instandhouding van een soort wordt als "gunstig" beschouwd wanneer :

— uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitats waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en

— het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en

— er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden;

9° "emissie": het als gevolg van menselijke activiteiten in het milieu brengen van stoffen, preparaten, organismen of micro-organismen;

10° "referentietoestand": de toestand waarin de natuurlijke rijkdommen en functies zich ten tijde van de schade zouden hebben bevonden indien zich geen milieuschade had voorgedaan, gereconstrueerd aan de hand van de beste beschikbare informatie;

11° "preventieve maatregelen": maatregelen naar aanleiding van een gebeurtenis, handeling of nalatigheid waardoor een onmiddellijke dreiging van milieuschade is ontstaan, teneinde milieuschade te voorkomen of tot een minimum te beperken;

12° "herstelmaatregelen": maatregel of combinatie van maatregelen, met inbegrip van inperkende maatregelen of tussentijdse maatregelen, gericht op herstel of op rehabilitatie of vervanging van de aangetaste natuurlijke rijkdommen en/of ecosysteemfuncties, of op het verschaffen van een gelijkwaardig alternatief voor rijkdommen of ecosysteemfuncties, voorzover deze maatregelen betrekking hebben op het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen;

13° "onmiddellijke dreiging van milieuschade": een voldoende waarschijnlijkheid dat zich in de nabije toekomst milieuschade zal voordoen;

14° "exploitant": particuliere of openbare natuurlijke persoon of rechtspersoon die de beroepsactiviteit verricht of regelt, of, aan wie een doorslaggevende economische zeggenschap over het technisch functioneren van een dergelijke activiteit is overgedragen, met inbegrip van de houder van een vergunning of toelating voor het verrichten van een dergelijke activiteit of de persoon die een dergelijke activiteit laat registreren of er kennisgeving van doet;

15° "beroepsactiviteit": een in het kader van een economische activiteit, een bedrijf of een onderneming verrichte activiteit, ongeacht het particuliere, openbare, winstgevende of niet-winstgevende karakter daarvan;

16° "ecosysteemfuncties": de functies die natuurlijke rijkdommen vervullen ten behoeve van andere natuurlijke rijkdommen of het publiek;

17° "natuurlijke rijkdommen": beschermde soorten en natuurlijke habitats, water en bodem;

18° "kosten": de kosten die verantwoord zijn in het licht van de noodzaak een juiste en doeltreffende toepassing van dit besluit te garanderen, met inbegrip van ramingskosten van milieuschade, onmiddellijke dreiging van zulke schade en alternatieve maatregelen, alsook de administratieve, juridische en handavingskosten, de kosten van het vergaren van gegevens en andere algemene kosten, en de kosten in verband met monitoring en toezicht;

19° "bevoegde instantie": Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;

20° "de ministers": de Federale Ministers bevoegd voor Leefmilieu en Volksgezondheid;

21° "DBB": de Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie bedoeld in het samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat en de Gewesten betreffende de administratieve en wetenschappelijke coördinatie inzake bioveiligheid, goedgekeurd door de wet van 3 maart 1998.

HOOFDSTUK III. — Toepassingsgebied

Art. 3. Dit besluit is van toepassing op de onmiddellijke dreiging van milieuschade en op milieuschade die zich heeft voorgedaan veroorzaakt door een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen.

Art. 4. § 1. Dit besluit is niet van toepassing op een onmiddellijke dreiging van milieuschade of milieuschade die zich heeft voorgedaan ten gevolge van :

a) een oorlogshandeling, vijandelijkheden, burgeroorlog of oproer;

b) een natuurverschijnsel dat uitzonderlijk, onontkoombaar en onafwendbaar is.

§ 2. Dit besluit is niet van toepassing op een onmiddellijke dreiging van milieuschade of milieuschade die zich heeft voorgedaan ten

gevolge van een incident waarvoor de aansprakelijkheid of schadevergoeding binnen de werkingssfeer valt van :

het Internationaal Verdrag van 3 mei 1996 inzake aansprakelijkheid en vergoeding voor schade in samenhang met het vervoer over zee van gevaarlijke en schadelijke stoffen, of

het Verdrag van 10 oktober 1989 inzake de burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor schade ontstaan tijdens het vervoer van gevaarlijke goederen over de weg, per spoor en per binnenschip, voorzover deze verdragen in België van kracht zijn.

§ 3. De onmiddellijke dreiging van milieuschade of milieuschade die zich heeft voorgedaan tengevolge van diffuse verontreiniging valt niet onder het toepassingsgebied van dit besluit, tenzij een oorzakelijk verband kan worden gelegd tussen de onmiddellijke dreiging van dergelijke milieuschade en de activiteiten van één of meer exploitanten.

§ 4. Dit besluit is niet van toepassing op activiteiten die hoofdzakelijk de landsverdediging of de internationale veiligheid dienen, en evenmin op activiteiten die uitsluitend tot doel hebben bescherming te bieden tegen natuurrampen.

HOOFDSTUK IV. — *Preventieve maatregelen*

Art. 5. De exploitant van een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen neemt onverwijld de nodige preventieve maatregelen wanneer zich nog geen milieuschade heeft voorgedaan maar een onmiddellijke dreiging bestaat dat dergelijke milieuschade zal ontstaan.

Art. 6. § 1. Wanneer zulks dienstig is, en in ieder geval wanneer een onmiddellijke dreiging van milieuschade veroorzaakt door een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen, niet verdwijnt, ondanks de preventieve maatregelen genomen door de betrokken exploitant, is de exploitant verplicht de bevoegde instantie zo spoedig mogelijk over alle relevante aspecten van de situatie te informeren.

§ 2. De bevoegde instantie kan, ingeval van een onmiddellijke dreiging van milieuschade veroorzaakt door een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen, te allen tijde :

— de exploitant verplichten informatie te verstrekken over de onmiddellijke dreiging van milieuschade of in gevallen waarin zulk een onmiddellijke dreiging vermoed wordt;

— de exploitant verplichten de vereiste preventieve maatregelen te nemen;

— de exploitant instructies geven die bij het nemen van de nodige preventieve maatregelen opgevolgd moeten worden; of

— zelf de nodige preventieve maatregelen nemen.

§ 3. Om de preventieve maatregelen te bepalen, raadpleegt de bevoegde instantie de DBB, dewelke een adviserende rol heeft.

HOOFDSTUK V. — *Herstelmaatregelen*

Art. 7. Ingeval zich milieuschade heeft voorgedaan, veroorzaakt door een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen, informeert de betrokken exploitant zo spoedig mogelijk de bevoegde instantie over alle relevante aspecten van de situatie en neemt hij elke haalbare herstelmaatregel om de betrokken verontreinigende stoffen en/of enige andere schadefactoren onmiddellijk onder controle te houden, in te perken, te verwijderen of anderszins te beheersen, teneinde verdere milieuschade en negatieve effecten op de menselijke gezondheid of verdere aantasting van functies te beperken of te voorkomen.

Art. 8. De bevoegde instantie kan te allen tijde :

a) de exploitant van een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen verplichten aanvullende informatie te verstrekken over enige schade die zich heeft voorgedaan;

b) zelf elke haalbare herstelmaatregel nemen om de betrokken verontreinigende stoffen en/of enige andere schadefactoren onmiddellijk onder controle te houden, in te perken, te verwijderen of anderszins te beheersen, teneinde verdere milieuschade en negatieve effecten op de menselijke gezondheid, of verdere aantasting van ecosysteemfuncties te beperken of te voorkomen, dan wel de exploitant van een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen daartoe verplichten of hem daartoe instructies geven;

c) de exploitant van een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen verplichten de nodige herstelmaatregelen te treffen;

d) de exploitant van een beroepsactiviteit die bestaat uit het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde organismen instructies geven die hij bij het nemen van de nodige herstelmaatregelen moet naleven; of

e) zelf de nodige herstelmaatregelen treffen.

Art. 9. Om de herstelmaatregelen te bepalen, raadpleegt de bevoegde instantie de DBB, dewelke een adviserende rol heeft.

HOOFDSTUK VI. — *Kosten*

Art. 10. § 1. De exploitant draagt de kosten voor de overeenkomstig dit besluit genomen preventieve maatregelen en herstelmaatregelen.

§ 2. De bevoegde instantie verhaalt, eventueel via een zakelijke zekerheid of een andere geschikte waarborg, de kosten die zij in samenhang met het nemen van preventieve maatregelen of herstelmaatregelen uit hoofde van dit besluit heeft gemaakt op de exploitant die de onmiddellijke dreiging van milieuschade of de milieuschade die zich heeft voorgedaan, heeft veroorzaakt. De ministers kunnen na overleg in Ministerraad bepalen welke zekerheden en waarborgen kunnen worden aangesproken en hoe dit moet gebeuren.

§ 3. Wanneer de verhaalkosten groter zijn dan het terug te vorderen bedrag of wanneer niet kan worden vastgesteld wie de exploitant is, kan de bevoegde instantie beslissen om af te zien van verhaal.

Art. 11. § 1. Een exploitant is niet verplicht de kosten te dragen van de preventieve maatregelen of de herstelmaatregelen die uit hoofde van dit besluit worden genomen, indien hij kan bewijzen dat de onmiddellijke dreiging van milieuschade of de milieuschade die zich heeft voorgedaan :

— veroorzaakt is door een derde ondanks het feit dat er passende veiligheidsmaatregelen waren getroffen; of

— het gevolg is van de opvolging van een dwingende opdracht of instructie van een overheidsinstantie, tenzij het een opdracht of instructie betreft naar aanleiding van een emissie of incident, veroorzaakt door activiteiten van de exploitant zelf.

§ 2. De ministers stellen voor de gevallen vermeld in § 1 de regels en procedures vast om de exploitant in staat te stellen in dergelijke gevallen de gemaakte kosten terugbetaald te krijgen.

Art. 12. De maatregelen die door de bevoegde instantie worden genomen laten de aansprakelijkheid van de betrokken exploitant op basis van dit besluit onverlet.

Art. 13. Dit besluit is van toepassing onverminderd de bepalingen betreffende de toerekening van de kosten in door meer partijen veroorzaakte schadegevallen in het bijzonder die met betrekking tot de verdeling van de aansprakelijkheid tussen de producent en de gebruiker van een product.

HOOFDSTUK VII. — *Verzoek om maatregelen*

Art. 14. § 1. Natuurlijke personen en rechtspersonen die milieuschade lijden of dreigen te lijden, kunnen bij de bevoegde instantie opmerkingen indienen met betrekking tot onmiddellijke dreiging van milieuschade, dan wel tot milieuschade die zich reeds heeft voorgedaan en de bevoegde instantie verzoeken om maatregelen te treffen krachtens dit verzoek.

§ 2. Wanneer het verzoek om maatregelen en de bijbehorende opmerkingen en gegevens aannemelijk maken dat er hetzij milieuschade is, hetzij een onmiddellijke dreiging van milieuschade is, neemt de bevoegde instantie deze opmerkingen en dit verzoek om maatregelen in overweging. In dat geval biedt de bevoegde instantie de betrokken exploitant de gelegenheid zijn standpunt met betrekking tot het verzoek om maatregelen en de bijbehorende opmerkingen kenbaar te maken.

§ 3. De personen bedoeld in § 1 worden zo spoedig mogelijk door de bevoegde instantie in kennis gesteld van de beslissing over het al dan niet nemen van maatregelen en de redenen hiertoe.

HOOFDSTUK VIII. — *Samenwerking*

Art. 15. § 1. Wanneer milieuschade of een onmiddellijke dreiging van milieuschade binnen de bevoegdheidssfeer valt van andere diensten van de federale overheid, van diensten van de gewesten of van andere lidstaten van de Europese Unie, werkt de bevoegde instantie samen met de bevoegde diensten van de federale overheid, van de gewesten en van de andere betrokken lidstaten, onder andere door een behoorlijke uitwisseling van informatie, teneinde ervoor te zorgen dat de nodige maatregelen met betrekking tot die milieuschade of de onmiddellijke dreiging op milieuschade worden genomen.

§ 2. Wanneer zich milieuschade of een onmiddellijke dreiging voor milieuschade in de zin van § 1 voordoet, verstrekt de bevoegde instantie voldoende informatie aan de bevoegde diensten van de federale overheid, van de gewesten en van de andere betrokken lidstaten van de Europese Unie.

§ 3. Wanneer de bevoegde instantie binnen zijn bevoegdheidssfeer milieuschade of een onmiddellijke dreiging daartoe vaststelt die niet op Belgisch grondgebied is veroorzaakt, kan zij dit melden aan de bevoegde diensten van de andere betrokken lidstaten van de Europese Unie, in voorkomend geval aan de Europese Commissie. De bevoegde instantie kan aanbevelingen doen inzake de nodige maatregelen en kan om terugbetaling verzoeken van de kosten voor de door haar genomen maatregelen.

§ 4. Deze samenwerking doet geen afbreuk aan bestaande en toekomstige samenwerkingsvormen.

HOOFDSTUK IX. — *Slotbepalingen*

Art. 16. Dit besluit treedt in werking de dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Art. 17. Onze Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en Onze Minister van Leefmilieu en Pensioenen zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 3 augustus 2007.

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid,
R. DEMOTTE

De Minister van Leefmilieu en Pensioenen,
B. TOBBACK